

Linnés Hammarby
Årsskrift
2021

Vänföreningen Sällskapet Linnés Hammarby

Sällskapet arbetar ideellt med olika typer av insatser på Linnés Hammarby utanför Uppsala. Vi vill med vår verksamhet stödja huvudmännens bevarande och utveckling av byggnadsminnet och kulturreseptatet till glädje för alla besökare.

Att bli medlem

Medlemsavgiften är 150 kr för en vuxen + 50 kr för övrig familjemedlem över 16 år.

Som medlem får du bland annat fri entré till Linnés Hammarby,
Linnéträdgården och Linnémuseet i Uppsala.

Anmälan om medlemskap kan göras genom att betala in avgiften till vårt
bankgiro 5652-3699 eller till Swish.

Viktigt: Ange namn, adress, och e-postadress!

Vid Swish mejla dina kontaktuppgifter.

Du kan också kontakta ordföranden Eeva Lakomaa: eeva.lakomaa@gmail.com

Information om sällskapet och programaktiviteter finner du längst bak
i Årsskriften och på vår hemsida: www.linneshammarby.se.

Fotografier: Cicki Barck-Holst och Eeva Lakomaa

Till alla ni medlemmar i Sällskapet Linnés Hammarby och alla övriga som uppskattar Linnés Hammarby

Säsongen 2021 har liksom säsongen 2020 påverkats av den rådande Coronapandemin. Många aktiviteter fick ställas in, eller ställas om, för att hindra smittspridning. Mer än 11 000 besökare har ändå hittat hit för att gå visningar, besöka caféet eller bara för att njuta av miljö och marker. Kulturlandskapet vid Hammarby har varit ett mycket populärt utflyktsmål och lockade många barnfamiljer.

De guidade visningarna har varit välbesökta. De genomfördes i mindre grupper och museiassistenter gjorde all presentation utomhus. Besöksgruppen kunde sedan på egen hand vandra runt i trädgården.

15 juli lättades en del restriktioner vilket innebar huvudbyggnaden öppnades för besökare i anslutning till visningarna. Slätterdagen, marknadsdagen och äppeldagarna kunde också genomföras. Även skördeaktiviteterna kunde genomföras.

Vid evenemangsdagarna har flera medlemmar i sällskapet verkat som husvärdar i huvudbyggnaden.

Ett stort tack till stödet från alla er medlemmar i Sällskapet Linnés Hammarby som har bidragit till att vårda och att sprida information och väcka intresse för Hammarby och för Linnés familj och verk. Och ett varmt tack till alla aktiva på Hammarby, från Uppsala Linnéanska trädgårdar vid Uppsala universitet, Avdelningen för agrarhistoria vid Sveriges lantbruksuniversitet och Länsstyrelsen för Uppsala län.

Sällskapet Linnés Hammarby avslutade nu sitt artonde verksamhetsår. Hur mycket av verksamheten på Hammarby kommer att påverkas under år 2022 avgörs av de eventuella restriktioner som då råder. Många evenemang har ju denna säsong trots allt kunnat genomföras på ett anpassat sätt och vi räknar med att kunna göra så även kommande säsong. Vi bär med oss den positiva erfarenheten av vara husvärdar och uppmanar så många som möjligt att ta chansen att på så sätt bidra till verksamheten på Hammarby.

Varmt välkomna till Sällskapet Linnés Hammarbys verksamhetsår 2022!

Eeva Lakomaa

Ordförande

Den olycksdrabbade Nordmalingssonen Peter Artedi – ”Linnés bästa vän”

Kort sammanfattning av Peter Artedis liv

Av Lars Orelund

*På sin tid världens främste ichthyolog (fiskforskare)

*Linnés ”bästa vän” under åren i Uppsala 1729-1734 (enligt Linnés minnesord 1738)

*Kan ha haft stor betydelse för Linnés "system".

*Drunknade 1735 under eventuellt mystiska omständigheter i en kanal i Amsterdam vid 30 års ålder

Barndom och uppväxt

Peter Artedi föddes 27/2 1705 i Anundsjö, 4-5 mil NV om Örnsköldsvik. Familjen bestod av fadern, Olof Arctadius (1670-1728), komminister i Anundsjö, modern, Helena Sidenia (1659-1733) och systrarna Anna-Maria (f. 1703) och Elisabet (f. 1710). Familjen flyttade år 1716 till Nordmaling, ca 6 mil söder om Umeå där Peters fader, Olof, efterträtt sin fader Petrus (Peters farfar) som kyrkoherde. Prästgården i Nordmaling skall ha ”lutat till undergång och ruin”. Fadern, Olof, var på många sätt en ”olycksfågel”. Han hade ingen ordning i kyrkböckerna och när han försökte få bort krogen intill kyrkan blev han ovän med ortsborna. När den eleganta fru Fröhlich (Maja-Stina) kom till prästgården 1719 blev Olof helt betagen. Fru Fröhlich skall på ett förslaget sätt systematiskt ha levt på att besöka prästgårdar för att ”tjusa” prästerskapet. Nordmaling blev den 27:e prästgården hon besökte, men till skillnad mot vad som varit vanligt, kom fru Fröhlich att stanna i Nordmaling i flera år. 1726 åtalades Olof för stöld ur fattigkassan, sannolikt som en följd av ett dyrt, ”oanständigt och oförsvarligt leverne” med fru Fröhlich. Bidragande till åtalet var det faktum att Olof hade anmält prosten i Umeå, Nils Grubb, för att denne hade tillåtit lekmannagudstjänster vilka konkurrerat med hans egna.

Detta stod i strid med vad som tilläts i det s.k. "konventikelplakatet" från 1726. Prosten Grubb fick upprättelse, men Olof åtalades istället för sitt oanständiga leverne, sin försumlighet i tjänsten och för stölden. Olof dog dock 1728 (själv mord?), innan dom hade fallit. Sonen Peter var då 23 år.

Peter gick i skola i Härnösand 1716-1724 med mycket goda betyg. Sommarloven tillbringade han med all säkerhet hemma i Nordmaling och redan då måste han ha intresserat sig för både flora och fauna i området. 19 år gammal, 1724, skrevs Peter Artedi in vid Uppsala universitet och började med studier i teologi och filosofi men övergick snart till "fysik" (naturlära och medicin). Som lärare hade han Roberg och Rudbeck d.y. Försörjningen klarades med stipendier, pengar hemifrån och med en informatorstjänst hos en högre ståndsfamilj i Börje utanför Uppsala. År 1728 blev fadern sjuk och Peter reste hem och han kom att stanna hemma under ett halvt år. När han kommit tillbaka till Uppsala lät han i februari 1729 färdigställa en lokalflora, *Nordmalings flora*, som han måste ha påbörjat under flera tidigare somrar. Den fullständiga rubriken till floran är enligt en avskrift förvarad på Uppsala universitetsbibliotek: *Kårt Förteckning till de Träen, Buskar åg Örter såsom wäxa sponte wid Nordmalings Prästebord äller i närmaste byar där ommkring Äfter Dänn alldra-simplaste åg Klaraste Methoden i årdning satte av Pedro Arctaedio A:o 1729 in Februario*. Artedis flora innehöll också ett antal notiser om växternas eventuella medicinska användning. Den torde vara unik med det snäva område som studerats, begränsat till byar och marker runt Nordmalingsfjärden.

Lokalfloror hade endast funnits en kortare tid. Sveriges första lokalflora "Göteborgsfloran" utgavs 1694 och hade sammanställts av Olof Bromelius. År 1725 utgav Olof Johansson Broman sin *Hälsingeflora* samt en förteckning av fiskar *Ichthyologia Helsingica* och i Uppsala arbetade Olof Celsius på en Upplandsflora. Om Artedis Nordmalingsflora skriver Gunnar Eriksson i *Botanikens historia intill år 1800*: "De floristiska notiser .. är inte märkliga, men desto intressantare är Artedis här redovisade intresse för systematiken ... som sedan Linné gjorde till sin huvudsak." Nordmalingsfloran innehöll ca 175 olika arter som klassificerades enligt Tourneforts system. Tourneforts system innebar en klassificering främst grundad på växtens utseende, som exempelvis enkelblombladiga, mångblombladiga, etc., och användes även av Linné i hans *Hortus Uplandicus* I och II (1730). Samma år, i manuskriptet till *Hortus Uplandicus III*, presenterade Linné för första gången sitt sexualsystem (ståndare och pistiller).

En månad efter att Nordmalingsfloran färdigställts träffar Artedi sin "bäste vän" Linné

Linné skriver 1738 i sin biografi efter Artedis död tre år tidigare och som trycktes i Linnés utgåva av Artedis *Ichthyologia*, Leyden 1738: "Då jag år 1728 kom från Lundakademien .. i Uppsala för att fördjupa mig i medicinska studier, frågade jag vilken bland studenterna som överglänste alla de andra. ... allmänt instämmande till svar, att Petrus Artedi syntes alla mest lysande. ... Således greps jag av ett brinnande begär att bli vän ... Men denne min tilltänkte vän hade kort före min ankomst, efter att ha mottagit sorgebudet att hans far var dödligt sjuk, seglat hem över Bottenhavet ... (denna uppgift från Linné torde dock ha varit felaktig - fadern var sannolikt redan död). Knappt hade jag fått bud om hans ankomst, förrän jag genast gick till honom.

Där såg jag honom då: reslig till växten, magerlagd och med långt svart hår, till utseendet ganska lik John Ray (på porträtt), mycket försynt, ej brådstört i omdömet, men dock rask, fast och på samma gång mogen, en man af gammaldags heder och tro. Jag gladdes åt att våra samtal genast vändes till stenar, örter och djur.

Jag kände mig gripen af att höra så många hans vetenskapliga iakttagelser, som han ej tvekade att genast, första gången vi möttes, meddela mig; jag åstundade hans vänskap och han vägrade den ej, utan lofvade sina tjänster i vederlag och förverkligade sina löften i handling. Så odlade vi denna heliga vänskap utan afbrott under sju år i Upsala, alltid med samma trohet, men med alltjämt ökad värme. Han var den närmsta vän jag hade och jag var hans.”

Artedi specialiserar sig på ”*ichthyologin*” (vetenskapen om fiskar)

Peter, som 1729 hade bytt namn från Arctædius till Artedi, kom att göra sina viktigaste insatser som systematiker inom *ichthyologin*, läran om fiskar. Hur det kom att bli så berättar Linné i sin beskrivning över Artedis liv. ”Vi började båda uppodla skiftande delar av naturvetenskapen, till dess den ene såg sig besegrad av den andre som mästare. Vi kappades om att vinna segern i *ichthyologien*, tills jag efter långvariga mödor måste erkänna mig vara övervunnen.

Kyrkvallen i Nordmaling på 1800-talet.

Till höger gamla klockargården. I linje med gårdsgården kan man ana en gammal strandlinje.

Därefter överlät jag hela detta studium på honom, liksom även kännedomen om amfibieerna, men i fråga om fåglar, och insekter lät han gärna mig vara den främste. I bergartsläran och läran om fyrfotadjuren tillryggalade vi det vida fältet med jämna steg, där förblev vår brinnande arbetslust samfälld och jämlik.”

Beträffande Artedis fortsatta intresse för botaniken finns ingen annan uppgift än den Linné lämnar i sina "Egenhändiga anteckningar ... om sig sjelf", som med anmärkningar och tillägg publicerades av Adam Afzelius nära 100 år senare, 1823. Linné skrev där att fransmannen Vaillant inspirerat honom "att se på blomstren hwad Stamina (ståndare) och Pistiller woro för slags ting, och Artedi, som nu lämnade Botaniquen, förbehöll sig Plantas Umbellatas (flockblommiga), emedan han däruti tänkte göra en ny method, hwarpå Linnaeus äfwen fick i hågen att göra en ny method (öfwer alla Wäxter)" En fråga som aldrig kommer att kunna besvaras är vems tankar av Artedi respektive Linné som var mest betydelsefulla från hösten 1729 och under de kommande åren. År 1735 hade båda sina likartade tankar om en "ny method" färdiga i manuskript (se nedan).

Artedi reser i juni 1734 till London

Efter 10 år i Uppsala ville Artedi komma vidare i karriären. Han siktade på en studietid i London för att utöka manuskriptet till sin "*Ichtyologia*", som vid den tiden omfattade 58 arter av fiskar. Medel till resa och vistelse i London lyckades han låna av två svågrar, båda boende i Umeå, och vid midsommartid 1734 begav han sig iväg. Artedi kom att stanna 8 månader i London – en tid som han beskrev som sin lyckligaste. Med hjälp av biskopen i Strängnäs, Jacob Serenius, som tidigare hade grundat Svenska kyrkan i London lyckades Artedi få kontakt med sir Hans Sloane, som 1727 hade efterträtt sir Isaac Newton som president för Royal Society. Sloane hade skänkt en väldig samling av främst naturalier men också andra föremål till British museum och Artedi fick genom bekantskap med dennes betjänt goda möjligheter till föremål och arkivalier. Han besökte också hamnar och hamnkrogar med torkade fiskar som väggprydnader och fick även många andra värdefulla kontakter för arbetet med "*Ichtyologin*".

Artedi reser till Holland (Amsterdam) i juni 1735 och drunknar i en kanal den 27:e september

För att fortsätta den akademiska karriären var Artedi tvungen att disputerar, och den naturliga platsen för detta för många svenskar var vid den tiden Leyden eller Haardewijk i Holland. I stort sett utblottad reste Artedi till Amsterdam i juni 1735. Linné hade då disputerat i Haardewijk någon vecka tidigare och av slump råkade de träffas i den närliggande staden Leyden den 8 juli. I Amsterdam fick Artedi kontakt med den förmögne apotekaren Albert Seba som var i behov av att få sin ansenliga samling av fiskar, som ingick bland andra naturalier, katalogiserad. Möjligen hade Linné, som redan hunnit bli en välkänd systematiker inom både flora och fauna, rekommenderat Artedi för detta uppdrag. Den 24 sept. knackade Linné på dörren hos den utfattige Artedi, som under flera timmar läste ur sina manuskript till sin "*Ichtyologia*". Men Linné skriver att han blev otålig och gissningsvis lämnade han Artedi i en irriterad stämning: "Han lät mig icke gå - fast jag var strängt upptagen... Han hade hållit mig kvar alltför länge, längre än mitt tålamod räckte ...". Det stora värdet av Artedis manuskript måste ha blivit uppenbart för Linné vid detta tillfälle och det kan framstå som märkligt att Linné fortfarande efter flera år använder dessa kritiska ord om detta möte med sin "bäste vän". Tre dagar senare, den 27 sept., var Artedi på bjudning hemma hos apotekaren Seba och hoppades på att få betalning för sitt arbete med katalogiseringen, vilken dock uteblev. Med på bjudningen var också en av Linnés bästa vänner och hans sällskap under hela tiden i Holland, Claes Sohlberg.

På den korta promenaden hem från bjudningen drucknade Artedi i en av Amsterdams kanaler. Sohlberg underrättade Linné, som reste från Hartekamp till Amsterdam och i en av sina levnadsbeskrivningar berättar om sin sorg vid åsynen av drucknade vän. Linné hade just fått en förmånlig anställning hos den förmögne mecenaten i Hartekamp, direktören för Ostindiska kompaniet, George Clifford. Till bouppteckningen efter Artedi några dagar senare kom Sohlberg och en annan vän till Linné, Carl Gustav Tersmeden, men inte Linné. Bouppteckningen efter Artedi innehöll manuskript, böcker, tre skjortor med monogrammet "S" och burkar med preparat - allt i en synnerligen torftig miljö. Artedi stod i skuld till hyresvärden och Linné bjöd på Artedis manuskript men med en alltför låg summa. Seba ville inte heller betala för Artedis hyresskuld och trodde sig kunna få Artedis efterlämnade papper om fiskarnas klassificering billigt på auktion. Det blev Clifford som till slut betalade vad hyresvärden krävde. Linné fick sedan en avskrift av Artedis manuskript av Clifford i mitten av november 1735. Linné skrev då till Artedis släktingar om att få "taga hans manuskript i beslag, nedkallande den Högstes hämnande straff, om jag därvid undansnillade minsta papper" och sade sig omedelbart ha fått tillåtelse. Man har funderat över hur fort ett sådant besked kunde ha nått Linné med den tidens postgång och även Wilfrid Blunt i sin omfattande och i positiv ton hållna biografi "Carl von Linné" (1971) håller tidsangivelserna för denna korrespondens för omöjlig. I april 1738 trycktes sedan i Leyden "Svensken, läkaren Peter Artedis Ichthyologia eller samtliga arbeten om fiskar", fem delar, bearbetade av Linné".

PETRI ARTEDI
SUECI, MEDICI
ICHTHYOLOGIA
SIVE
OPERA OMNIA
^{de}
PISCIBUS
SCILICET:
BIBLIOTHECA ICHTHYOLOGICA.
PHILOSOPHIA ICHTHYOLOGICA.
GENERA PISCIMUM.
SYNONYMIA SPECIERUM.
DESCRIPTIONES SPECIERUM.
OMNIA IN HOC GENERE PERFECTIORA;
QUAM ANTEA ULLA.
POSTHUMA
Vindicavit, Recognovit, Coaptavit & Edidit
CAROLUS LINNÆUS,
Med. Doct. & Ac. Imper. N. C.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud CONRADUM WISHOFF, 1738,

Spekulationer kring Artedis död

Händelseförloppet kring Artedis död liksom även förhållandet mellan Artedi och Linné har väckt frågor som dock är omöjliga att besvara eftersom all information om detta så gott som uteslutande kommer från Linné i texter skrivna många år efter Artedis död. Från Artedi finns ett enda brev bevarat, adresserat hem till Nordmaling och skrivet strax efter hans ankomst till Holland. I detta nämns överhuvudtaget inte Linné utan brevet handlar mest om hans brist på pengar. Av bouppteckningen framgick att Sohlberg tydligen hade lånat ut 3 skjortor till den fattige Artedi så dennes brist på medel var säkert bekant i kretsen kring Linné. Men trots att alla tre, Linné, Sohlberg och Tersmeden var relativt välbeställda hjälpte de inte sin nödställda landsman. Man kan också undra över varför Linné var så avvisande mot sin tidigare ”bäste vän” vid deras enda möte efter att de lämnat Sverige, förutom det tidigare slumpartade mötet i Leyden. Det finns förstås en möjlighet att Linné hade tänkt hjälpa Artedi om inte dennes drunkning kommit emellan – självfallet var innehållet i Artedis manuskript, som redan framgått, av största intresse för Linné.

Man kan fundera över om Artedi och Linné hade varit så nära vänner som Linné skrev många år efter Artedis död – kunde det ha funnits en konkurrenssituation dem emellan, något som Linné på ett nästan övertydligt sätt förnekade i sina berättelser om sitt liv långt senare? Det kan i detta sammanhang påpekas att synen på Linnés person på senare tid har blivit betydligt mer nyanserad i förhållande till den tidigare romantiserade bilden av honom (se Linderöth S.: Linné – Legend och verklighet, Lychnos 1965-66, Broberg G.: Petrus Artedi in his Swedish Context, Congr. of Europ Ichthyologists. 1987, samt Josefsson U.: B-uppsats i idé- och lärdomshistoria. Uppsala universitet, ht 1992). Efter Artedis död med dennes manuskript i Linnés händer har man påpekat paralleller mellan Artedis manus 1735 och några av Linnés senare utgivna skrifter: 1. Bibliotheca Ichthyologica - (Linné: Bibliotheca Botanica, 1736). 2. Philosophia Ichthyologica - (Linné: Fundamenta Botanica, 1736). 3. Genera Piscum - (Linné: Genera Plantarum, 1737).

Det har spekulerats att Artedi med berätt mod skulle ha blivit knuffad på grund av någon (ej Linné själv) som en följd av en konkurrenssituation med Linné. Denna spekulation torde kanske inte vara särskilt trovärdig, men möjligheten har diskuterats av flera, framför allt i den Linnékritiska och faktaspäckade fiktiva berättelsen: *The Curious Death of Peter Artedi .. av* TW Pietsch (2010). Pietsch är professor vid the Burke Museum of Natural History and Culture vid Washington-Seattle universitetet och har bl.a. tillsammans med Stockholmsprofessorn i latin, Hans Aili, ingående analyserat vilka ingrepp Linné har gjort i Artedis manus till ”Ichthyologia” (Svenska Linnésällskapets Årsskrift, 2014). I Pietsch bok förekommer dessa rader i Linnés fiktiva memoarer: "I turned the conversation (with Sohlberg) ..my *Systema naturae* and my inability to complete that section pertaining to the fishes... Sohlberg, thouroughly in love with me still, just as he had been since we first met as students at Uppsala, kept his silence on this subject, but it was then I knew that there was nothing he would not do for me...." Men förvisso – Peter Artedi kunde ha snubblat i mörkret, särskilt efter en festmiddag där dryck förmodligen inte saknades.

Hänt under året

Vår traditionsenliga samling i Domkyrkan den 10 januari, för att högtidlighålla Carl von Linnés dödsdag, fick tyvärr ställas in.

Årsmötet den 25 mars genomfördes via zoom men Mats Wahlbergs föredrag flyttas till nästa årsmöte.

Några programpunkter kunde vi, i alla fall, genomföra under sommaren.

Sommarslätter 18 juli

Eeva Lakomaa och Vita Rodling erbjöd tillverkning av halmdockor och lånade också ut kläder. Vi kunde också vara husvärdar i Linnéhuset.

Georg Stenborg som husvärd iklädd tidstypiska kläder. En mycket trevlig och speciell uppgift som våra medlemmar kan utföra.

Läs på sista sidan i Årsskriften, om du är intresserad att medverka.

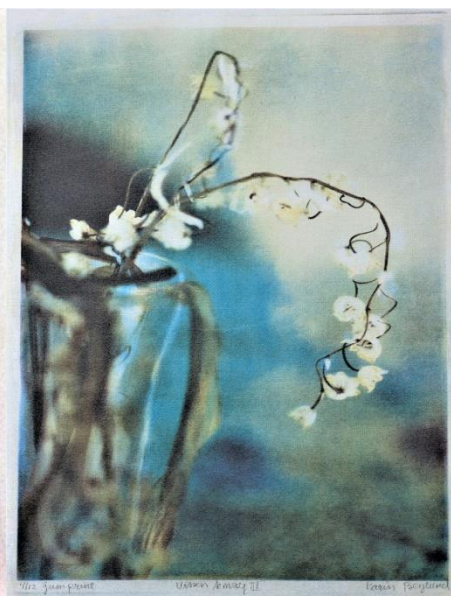
Utställningar

1 juni – 18 juli 2021 Karin Berglund

En fotoutställning med fokus på blommor. Karin Berglunds fotografier är framkallade i en teknik som användes på 1800-talet då det inte fanns något färdigt fotomaterial. Karin gör allt själv, från att preparera pappret och blanda färgen till den färdiga bilden.

Vissen anemon

Vissen konvalj

Snödroppar

24 juli – 19 september 2021 Nadya Deeva

Nadya Deeva visar i denna utställning sina botaniska illustrationer från lokal natur, där hon har hämtat inspiration från skärgården runt Norrtälje. Med sina konstverk vill hon dela med sig av sin passion för botaniska motiv.

Petra Korall är botanist med stort intresse för fotografering ställde också ut. Tyvärr har vi inga foton från hennes utställning. I hennes närbilder på växter och insekter möts botanikerns och fotografens blick och vi får uppleva växterna på ett nytt sätt.

Marknadsdag 15 augusti

En blåsig söndag genomfördes vår marknadsdag med många utställare. Vädret bidrog till att antal besökare inte var lika stort som vanligt, men de som kom uppskattade och njöt av dagen. Marknaden bjöd på garnfärgning, grönsaksskörd, ponnyridning och hantverkare, som erbjöd sina produkter.

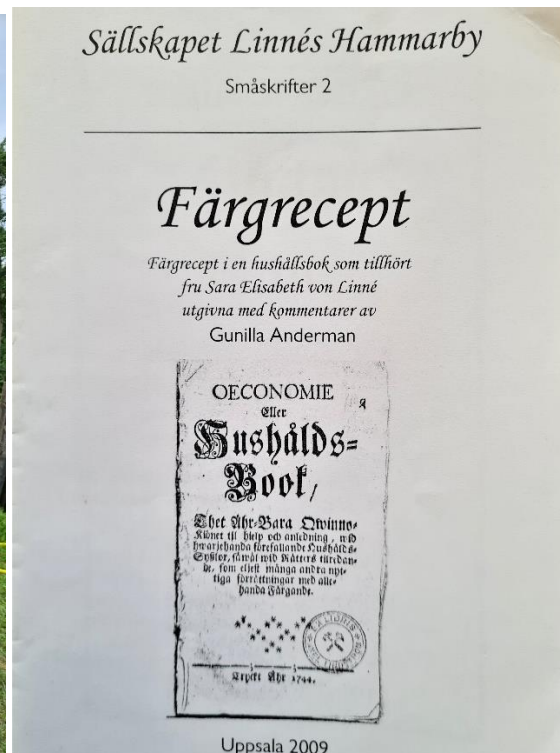

Agneta Rodling sålde textilprodukter.

Växtfärgning av Barbro Håkansson.

Är du intresserad av lära mera om Växtfärgning? Köp då vår skrift av Gunilla Anderman för 50 kronor. Kontakta vår ordförande Eeva Lakomaa för inköp.

Barbro fick besök av Mats Wahlberg, som var husvärd.

Holger och Siv Bergman sålde trä och textil (trasmattor).

Ulla Hindbeck vid Astrid Sobiesiaks stånd med smycken.

Vita Rodling från Sällskapet hade grönsaker från Hammarbys odlingar till försäljning.

Drakar och papperskonst av "Pappersdraken".

Hagby Honung.

Per Eckerström sålde skinnprodukter.

Anita Åslund med honungsprodukter från Säby Gård.

Viola Löfqvist sålde textilprodukter.

Tim Öhlund med sina produkter.

Kristina Örde, Gunilla Anderman och Anna Backman.

Kristina Örde hade skinn och garner i sitt stånd.

Äppeldagar 18 och 19 september

Många och olika äppelsorter ställdes ut på gårdsplanen.

Våra besökare kunde få sina äpplen sortbestämda av pomologerna Jesper Kårehed, Mattias Iwarsson och Annika Vinnersten.

Program för år 2022

Söndagen den 10 januari klockan 13.00. (Ställdes tyvärr in)

Traditionsenlig samling i Domkyrkan för högtidlighållandet av Carl von Linnés dödsdag. Diktläsning och sång. Linnés grav pryddes med Linnéa och Amaryllis.

Torsdagen den 17 mars klockan 18.15 i Sävja kyrkas församlingssal.

Årsmöte och därefter föredrag av docent Mats Wahlberg om ”Ortnamn längs Linnés Danmarksvandring – Herbatio Danensis”. Lättare förtäring.

Söndagen den 10 april klockan 10 – 15.

Vårfagning i kulturreseptatet. Välkommen ut i markerna för att städa bort vintern i kulturreseptatet. Korvgrillning med tillbehör.

Söndagen 1 maj klockan 11 - 17.

Säsongsstart för museum, utställningar och butik.

Söndagen den 15 maj klockan 11 – 17. Hammarbydagen,

Visningar och vandringar inom museiområdet och i kulturreseptatet. Visning av montering av kakelugn i soldattorpet. Bygg ett bihotell.

Söndagen den 17 juli klockan 10 – 16. Sommarslätter.

Slätter för vuxna. Skörd och försäljning av säsongens grönsaker. Halmslöjd, utlåning av kläder i 1700-talsstil. Vandringar med bonden och agrarhistoriker.

Söndagen den 14 augusti klockan 11 – 17. Marknadsdag med rågskörd.

Familjedag. Vår gemytliga marknad erbjuder hantverk och lokala produkter. Garnfärgning, grönsaksskörd, rågskörd, ponnyridning, Vandringar i kulturreseptatet med tema Bondens år. Historisk vandring. Visningar i parken. Invigning av Soldattorpet.

Lördagen den 3 september klockan 11 – 15. Skörd av humle.

Tröskning av råg samt visning av andra redskap.

Lördagen den 17 och söndagen den 18 september klockan 11 – 17.

Äppeldagar på Hammarby. Hitta dina äpplen i äppelutställningen bland ett 60-tal sorter. Få dina äpplen sortbestämda av pomologerna.

Söndagen den 9 oktober klockan 10 – 14. Höstfagning

i kulturreseptatet. Räfsa, elda och hjälp tillsammans med SLU Agrarhistoria och Länsstyrelsen att hålla Linnés marker öppna. Korvgrillning med tillbehör.

Botaniska trädgården, Linnéträdgården och Linnés Hammarby utgör tillsammans Uppsala linneanska trädgårdar. Som medlem i Sällskapet Linnés Hammarby har du även fri entré till Linnéträdgården och Linnémuseet.

Ett axplock av vad som händer i Linnéträdgården och Botaniska trädgården under 2022. (reservation för ändringar)

Läs mer på www.botan.uu.se om vad som händer under året.

Du kan också prenumerera på deras veckobrev, www.botan.uu.se/kontakt/

**Alla visningar kräver förköp och alla föredrag kräver föranmälan.
Se kalendariet på hemsidan.**

5–13/3 Utställning: Vår snowdrop-walk

Njut av vårens första lökar i rabatt, glashus och på cat-walken.

Lör 5/3 kl. 13 Galant modevisning i Oasien.

Sön 6/3 och 13/3 kl. 13 Följ med på snödroppsvandring genom trädgården.

Lör 12/3 kl. 11–15 Växtmarknad: ta tillfället i akt att få med en lite udda droppe hem.

Kl. 13 Snödroppars inverkan på hjärnan, om Alzheimers och polio:
Föredrag med apotekaren.

Söndag 24/4 kl. 13 Vårblomning i Linnés trädgård

Följ med botanisten på tjuvkik/förhandsvisning bland blommande sippor och nunnornas favoriter. Linnéträdgården.

Lördag 21/5 kl. 11–17 Linnés trädgårdsfest

Fira Linnés födelsedag och 1700-talsfest med oss. Gör en tidsresa till blänkande skospännen, frasande kjolar, modevisningar och vackert hantverk.

Experimentera och följ med på spännande visningar. Passa på att fynda på växtmarknaden utanför trädgården.

Fri entré till Linnéträdgården och Linnémuseet hela dagen.

Torsdag 19/5 kl. 18.00–19.30 Artist Talks

Nobumichi Achi, Hiroshi Kakizaki och Masako Suenaga berättar om sina installationer i Flying Seeds. I orangerisalen i Linneanum, Botaniska trädgården.

Måndag 23/5 kl. 18.00–19.30 Artist Talks

Yoko Tamura, Naoko Yako och Ikuo Watanabe berättar om sin konst i utställningen Flying Seeds. I orangerisalen i Linneanum, Botaniska trädgården.

Tisdag 24/5 Invigning Flying Seeds

I barockträdgården och Linnésalen i Linneanum, Botaniska trädgården.

25/5–11/9 Flying Seeds

Japansk konst utomhus runt Linneanum. Ett samarbete med konstnärer inbjudna från Hokkaido i Japan. Konstverken skapas på plats. Botaniska trädgården.

Torsdag 18 maj kl 18.00–19.30 Artist talks

Måndag 23 maj kl 18.00–19.30 Artist talks

Tisdag 24 maj kl 18.00–19.30 Artist talks

Torsdag 2 juni kl. 18 visning av utställningen.

Oringen-veckan workshop/visning

Lördag 10 september Kulturnatten skaparverkstad för barn och ungdom.

Linnéträdgården och Linnémuseet har öppet även måndagar under juni–augusti.

4/6–17/7 Skapade samlingar

Anna Björkland skapar bilder i keramik, blandad media och olika typer av måleri med Carl von Linné som inspiration. **Östra flygeln, Linnés Hammarby.**

Söndag 4/9 kl. 11–16 Botans dag

Köp hem rara växter, lokal mat, grönsaker eller hantverk från vår trädgårdsmarknad. Var med i Odlartävlingen. Njut av Upplands vackra pelargoner. Gör en vassbåt eller se på halmhattsparad. Gästspel i köksträdgården. Botaniska trädgården.

23/7–4/9 Trädgårdens gömda skatter

Johanna Liljestränd Rönn visar fotografisk konst med växtdetaljer från alla årstider i de linneanska trädgårdarna. **Östra flygeln, Linnés Hammarby.**

25–27/11 Festfint i Orangeriet

Festfint bjuder in till *grönt* adventsmys med mysig julmarknad och inspirerande utställning. Orangeriet Linneanum, Botaniska trädgården.

Halmslöjd i advent: Passa på att se de halmdekorationer som Uppsalas förskolebarn och elever har skapat. Pågår i orangerifönstren 25/11–4/12 .

Söndag 4/12 kl. 13 Visning i adventstid

Följ med på visning bland julens växter: kanel, ingefära, vanilj, kardemumma... Lär dig mer om tropikernas växter. Tropiska växthuset, Botaniska trädgården.

En speciell uppgift är att vara husvärd. Att finnas vid eller i huvudbyggnaden, för att lotsa besökare under de tider det inte pågår en guidad visning. Detta visar sig vara mycket uppskattat av de besökare som av olika skäl inte har möjlighet att komma med på ordinarie visningar. Att på detta sätt kunna möta besökarna är mycket berikande för husvärden och kan varmt rekommenderas! Husvärdar behövs framför allt under juli och augusti.

Arbetsuppgifterna kan komma att ändras under kommande sommar, eftersom vi ännu inte vet vilka riktlinjer som kommer att gälla.

Vi önskar er alla ett riktigt *Gott Nytt Hammarbyår!*

Tack till våra sponsorer 2021

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Björn Tingström
Bild & Web

Carl von Linné (1707-1778), Sveriges genom tiderna mest välkände vetenskapsman, köpte 1758 gården som skulle komma att bli familjens sommarhem men som också blev hans hustru Sara Lisas bostad efter hans bortgång.

*Linnés Hammarby ligger ca 15 km sydost om Uppsala och
kan nå därifrån med bil på ca 15 minuter.
Buss 102, från Uppsala mot Knivsta, och 186 mot Lagga, stannar
vid Linnés Hammarby vägskil, knappt 2 km från Linnés Hammarby.
(Reservation för ändringar)*

För koll om tider: <http://www.ul.se>